

Archeologienota Maldegem Oude Gentweg

Programma van Maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Paulien FONTEYN

4-6-2019

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Maldegem Oude Gentweg (provincie Oost-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, ca. 5340m² groot, heeft een langwerpige vijfhoekige vorm en is noord-zuid georiënteerd. Het plangebied situeert zich langsheen de Oude Gentweg en is bereikbaar via deze straat die zich ten zuiden van het plangebied bevindt. Het terrein is grotendeels onbebouwd en in gebruik als akker- of weiland. In de noordoostelijke hoek is een klein opslagschuurtje of dergelijke aanwezig (ca. 24m²). Langs de straatzijde zijn enkele loofbomen te zien.

Het plangebied bevindt zich op ca. 1,4km ten zuidoosten van het centrum van Maldegem. Afgaande op de historische kaarten wordt de omgeving van het plangebied slechts zeer geleidelijk bebouwd in de loop van de 19de eeuw. In de zuidoostelijke hoek van het plangebied is vanaf het begin van de 20ste eeuw een woning op te merken. Deze wordt na 2000-2003 beperkt tot het aangrenzende perceel in het oosten. Op de luchtfoto van 2018 kan in de noordoostelijke hoek echter wel een klein bijgebouwtje worden opgemerkt. Langs het noordelijke gedeelte van het terrein zijn bomen aanwezig. De rest van het terrein lijkt steeds in gebruik te zijn geweest als akker- of weiland. Het terrein situeert zich aan de voet van de cuesta van Zomergem – Oedelem, ook wel cuesta van het Meetjesland genoemd. Deze wordt gevormd door een reeks getuigenheuvels die ca. 30m hoog kunnen zijn, waardoor ze toch vrij sterk afsteken tegenover het omliggende, relatief vlakke, laaggelegen landschap. Op het gedetailleerde hoogtemodel ter hoogte van het plangebied kan worden opgemerkt dat het plangebied zelf zowel naar het noorden als naar het westen toe afloopt. Het hoogst gelegen gedeelte bevindt zich aldus in het zuidoosten. Op de bodemkaart worden binnen het projectgebied drie verschillende bodemtypes aangegeven. Het noordwesten wordt gekarteerd als ZcP. Dit zijn matig droge, zwak gleyige zandbodems zonder profielontwikkeling of met onbepaald profiel. Het overige deel wordt gekenmerkt door Zbh-bodems. Dit zijn droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. plaatselijk komt een humusarme bovengrond [Zbh(z)] voor. Op archeologisch gebied zijn er in de omgeving van het plangebied reeds een groot aantal onderzoeken gebeurd. Daarbij werden reeds vondsten gedaan uit verschillende periodes, gaande van steentijden tot nieuwe tijd. In situ steentijdsites zijn niet gekend in de directe omgeving, wel werden reeds verschillende vondsten van lithisch materiaal, voornamelijk uit het mesolithicum, gedocumenteerd. Grondsporen uit de metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen en nieuwe tijd werden eveneens op verschillende plaatsen rondom het projectgebied geattesteerd. Het projectgebied bevindt zich dus in een zone waarvoor een verhoogde archeologische verwachting geldt voor sites met grondsporen. Bodemkundig gezien zijn geen aanwijzingen dat sprake is van de aanwezigheid van een bewaarde en goed ontwikkelde podzol, waardoor de kans op aanwezigheid van een *in situ* steentijdartefacten site klein is. Er vonden geen gekende grootschalige verstoringen plaats op het terrein.

Het terrein wordt volledig heringericht. Het bestaande gebouwtje en de bestaande bomen zullen daarbij worden verwijderd waarna het terrein zal worden verkaveld. Binnen de verkaveling zullen 13 woonhuizen worden geconstrueerd. Een eerste reeks woningen (ca. 1.435m²) zal worden geconstrueerd in het zuidelijke gedeelte van het plangebied, min of meer parallel aan de straat. Het betreft in totaal 6 wooneenheden waarvan 2 driesgevelwoningen aan het westelijke en oostelijke uiteinde en 4 tweegevelwoningen. De oppervlakte van deze woningen varieert tussen 157m² en 393m². Bij de vier oostelijke woningen (nrs. 10 t.e.m. 13) worden eveneens private parkeerplaatsen (oprit en intern) voorzien. Achterliggend zullen nog twee eenheden worden geconstrueerd respectievelijk opgebouwd uit 4 (ca. 1.061m²) en 3 (ca. 771m²) woningen. Deze kennen beide een noordnoordwest-zuidzuidoost oriëntatie en worden eveneens opgebouwd door 2 driesgevelwoningen en respectievelijk 2 of 1 tussenliggende tweegevelwoning(en). De oppervlakte van de woningen schommelt tussen 177m² en 312m². Elke woning wordt omgeven door een voor- en achtertuin. Daarnaast wordt binnen de verkaveling een nieuwe wegenis geconstrueerd vanop de Oude Gentstraat. Hierbinnen worden eveneens parkeerplaatsen voorzien en worden 10 garageboxen of carports (18m²) gebouwd. Ook wordt een fietsenstalling voorzien. Tot slot wordt langs de noordoostelijke zijde een bufferbekken gegraven.

Recent archeologisch onderzoek bracht in de omgeving van het plangebied archeologische sites uit de steentijd, metaaltijden, Romeinse periode, middeleeuwen en nieuwe tijd aan het licht. De aardkundige en landschappelijke condities maken dat de kans op het aantreffen van in situ steentijdsites gering is. Sites met grondsporen kunnen echter niet worden uitgesloten. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd kan worden. Een verder vooronderzoek kan relevante kennisvermeerdering genereren voor de algemene ontwikkelingsgeschiedenis van Maldegem en zijn ruimere omgeving. Dit verder vooronderzoek dient te gebeuren in uitgesteld traject, na het (bovengronds) rooien van de aanwezige bomen en bebouwing.

Het verder vooronderzoek bestaat een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

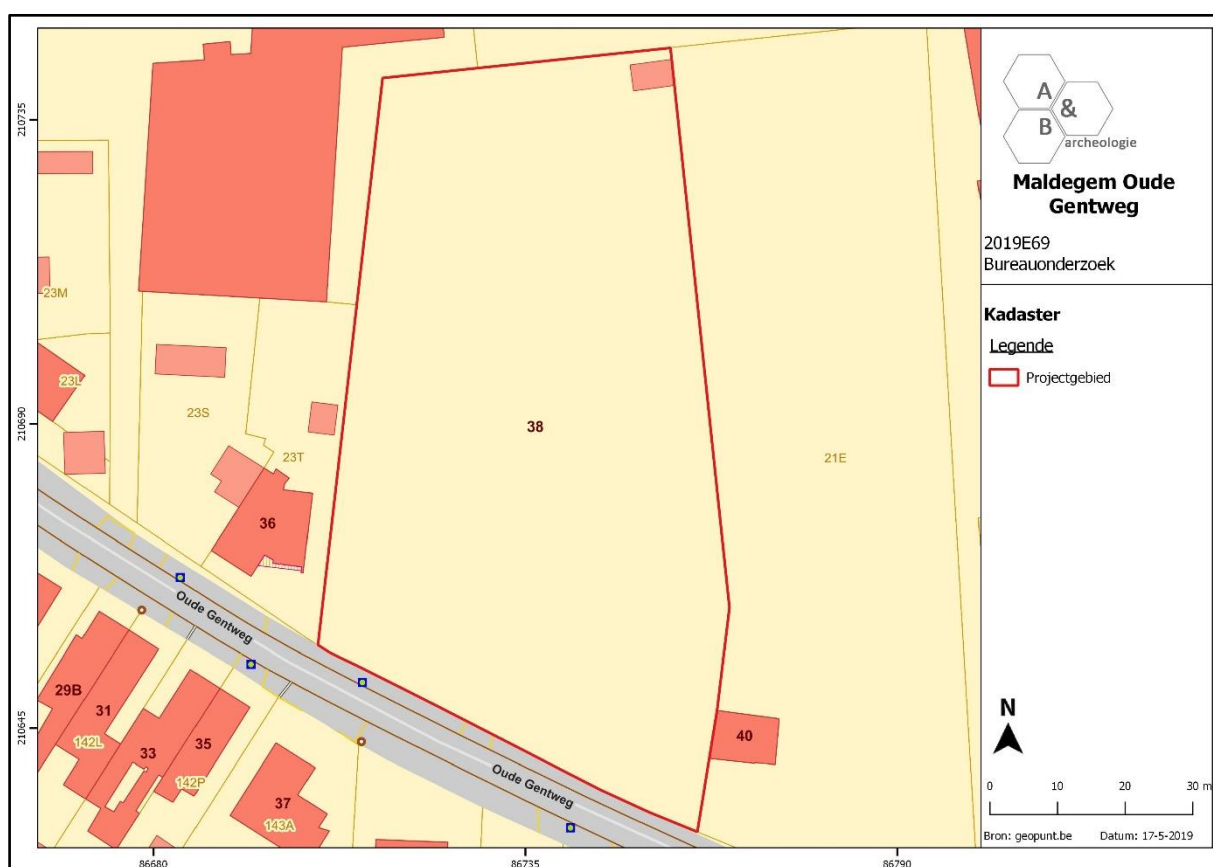
Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Maldegem, Oude Gentweg 38

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X 86289,21 en Y: 210440,72; X: 87274,25 en Y: 210966,98

Oppervlakte plangebied: 5340m²

Kadastergegevens: Maldegem, afdeling 1, sectie C, perceel 21F

Het plangebied is 5340m² groot en komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methodes zijn om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethoden moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

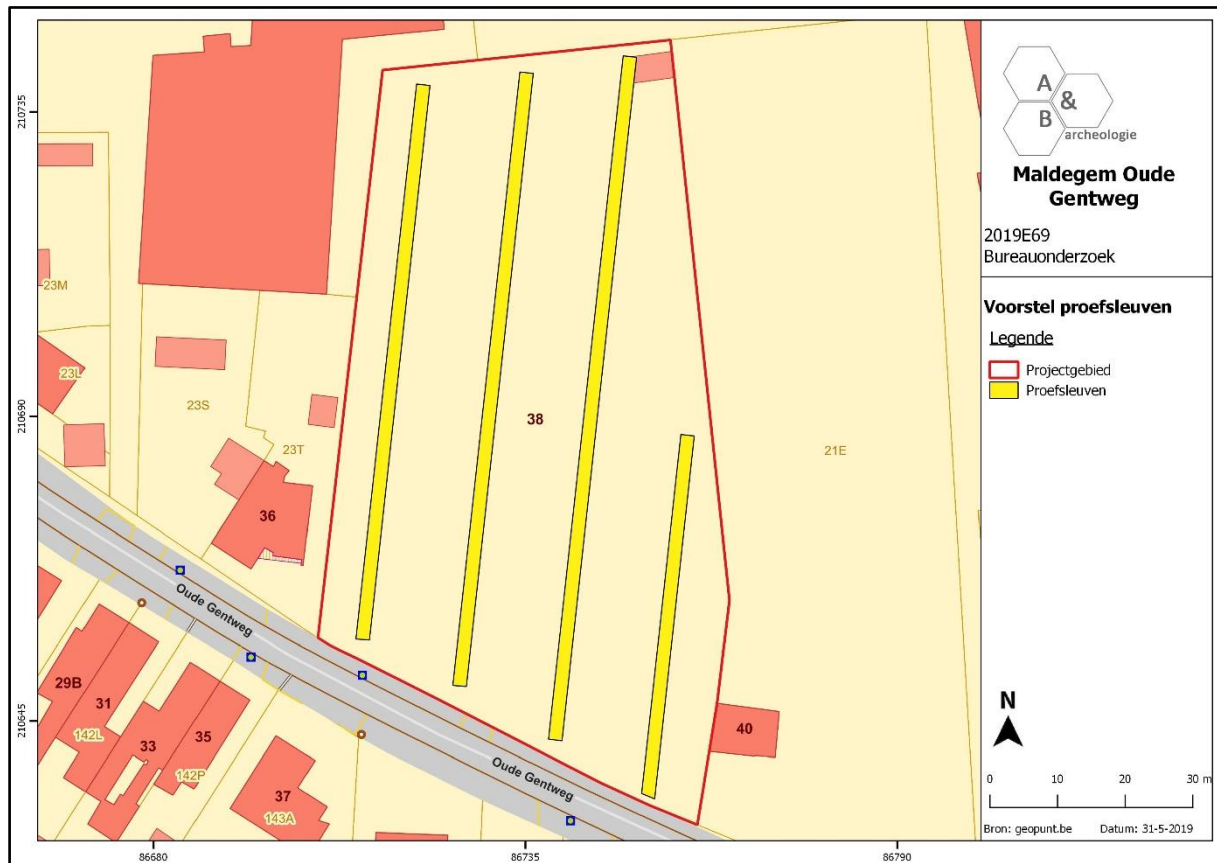
Het is noodzakelijk dat voorafgaand het uitvoeren van het verder vooronderzoek de bomen worden gerooid tot op het niveau van het maaiveld en dat het bestaande gebouwtje wordt gesloopt. Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven. Daarom worden boomwortels niet uitgefreesd en worden de bestaande bomen enkel bovengronds gekapt. Op die manier wordt vermeden dat niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen deze deelzone, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van parallelle, ononderbroken proefsleuven, met een tussenafstand van 12 à 15m van middelpunt tot middelpunt. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en worden noordnoordoost-zuidzuidwest georiënteerd, mee met de lengterichting van het perceel. Indien nodig wordt het sleuvenplan aangepast aan de resultaten van het booronderzoek. Daarnaast worden extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 534m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 134m², door middel van volg-, dwarssleuven of kijkvensters, zodat in totaal zo 12,5% oftewel ca. 668m² onderzocht wordt.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Figuur 2 Indicatief sleuvenplan, geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van landelijk meerperiodesites. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 200 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek op zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.